

۱۱۵۸۵۲۹

قانون آیین دادرسی کیفری فرانسه

برگردان:

دکتر عباس تدین

عضو هیئت علمی دانشکده حقوق دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز

معاونت حقوقی قوه قضائیه

سرشناسه	: فرانسه، قوانین و احکام
عنوان و نام پدیدآور	: قانون آیین دادرسی کیفری فرانسه/ برگردان عباس تدین: [برای] معاونت حقوقی قوه قضائیه
مشخصات نشر	: تهران: خرسندی، ۱۳۹۴
مشخصات ظاهری	: ۵۵۸ص.
شابک	: 978-600-114-216-1
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
یادداشت	: عنوان اصلی: Code de Procedure Penale
موضوع	: آیین دادرسی جزایی -- فرانسه
موضوع	: قانون کیفری -- فرانسه
شناسه افزوده	: تدین، عباس، ۱۳۵۷ - گردآورنده
شناسه افزوده	: ایران، قوه قضائیه.
رده‌بندی کنگره	: KJV ۸۴۱۱/۷۲ ۱۳۹۴
رده‌بندی دیوید	: ۳۴۵/۴۴۰۵
شماره کتاب‌شناسی ملی	: ۲۷۱۳۴۵۸

انتشارات خرسندی

نمایشگاه و فروشگاه کتب فنی، حقوقی و مجموعه قوانین

خیابان انقلاب - خیابان فخر رازی - خیابان لافی‌نژاد - نرسیده به

خیابان دانشگاه - پلاک ۱۰۴ - واحد ۲

تلفن ۵-۶۶۹۷۱۰۳۴ و ۵-۴۹۰۵۸۴

پست الکترونیک: khorsandy.pub@gmail.com

سایت اینترنتی: www.Khorsandypub.com

قانون آیین دادرسی کیفری فرانسه

دکتر عباس تدین

چاپ اول: ۱۳۹۴ - تیراژ: ۱۰۰۰ جلد - قیمت: ۳۰۰,۰۰۰ ریال

شابک: ۱-۲۱۶-۱۱۴-۶۰۰-۹۷۸-۹۷۸-۶۰۰-۱۱۴-۲۱۶-۱ ISBN: 978-600-114-216-1

مقدمه

۱- جمهوری اسلامی ایران، از جمله نظام‌های مبتنی بر حاکمیت قانون است، که در آن، قانون، هم‌زمان منبع حقوق محسوب می‌شود و به حکم اصل ۱۶۷ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، تناسبات باید بر اساس آن، دعاوی، شکایات و درخواست‌ها را حل و فصل نمایند. بی‌شک پشتوانه اعتبار هر قانون، رعایت عدالت، انصاف و مبانی اخلاقی و وضعیت اجتماع در زمان خود است و هر قانون، باید با استفاده از برترین اندیشه‌ها و بهترین تجارب دین و عصوب شده تا مورد استقبال جامعه واقع شود. بر این اساس بازنگری در قانون، نیز یکی از ضرورت‌های مهم در نظام‌های حقوقی ما می‌باشد، زیرا تحولات زمانه اقتضاء می‌کند تا قانونگذار به تناسب تغییرات زمان و مکان، رنگ غربت از رخسار قوانین برداشته و با همگام سازی آنها با تحولات جوامع، مانع فاصله افتادن بین قانون و عدالت، به چالش کشید، شان بویایی و گسترش نظام حقوقی توسط قانون و تشت رویه‌ها و غیر قابل پیش‌بینی شدن نتایج دعاوی شود.

۲- قانون اساسی جمهوری اسلامی با درک اهمیت، حساسیت و ویژگی‌های خاص قوانین و مقررات قضایی، در اصل ۱۵۸ مسئولیت انحصاری تدوین لوایح و مقررات قضایی را بر عهده ریاست محترم قوه قضاییه قرار داده که این مهم از طریق اداره کل تدوین لوایح و مقررات معاونت حقوقی قوه قضاییه به انجام می‌رسد. در این راستا اداره کل تدوین لوایح و مقررات از بدو تأسیس، با وقوف بر نقش و جایگاه لوایح قضایی در توسعه پایدار و عدالت محور کشور، اهتمام نموده تا با ارزیابی قوانین و مقررات قضایی و برنامه‌ریزی جهت اصلاح آنها و نیازسنجی حوزه‌های جدید، لوایح قضایی مورد نیاز را در فرایندی کاملاً علمی و با انجام مطالعات گسترده فقهی، حقوقی، میدانی و تطبیقی و در عین حال با الهام از منبع غنی و متصل به وحی یعنی فقه و کسب رویکردهای فقه‌ای عظام و تجربیات صاحب‌نظران در تمام مراحل، تدوین نماید. لوایحی که از یک سو بتواند نقص‌ها و ابهام‌های موجود در قوانین جاری را برطرف نماید و از

سوی دیگر در بردارنده‌ی قواعد و مقررات دقیق و شفاف در زمینه مسایل قضایی باشد. پس از تدوین نیز جهت نیل به اهداف مورد نظر، پیگیری تصویب لوایح قضایی تدوین شده در مراجع قانونی و تهیه متون توجیهی - علمی، اسناد پشتیبان و مستندات راجع به لوایح قضایی را از مأموریت‌های خطیر خود قلمداد می‌نماید.

۳- پس از تصویب لوایح و انتشار آنها به عنوان قانون، نوبت به تفسیر و اعمال آن در دعاوی و روابط حقوقی می‌رسد، که از وظایف اصلی قضات است که مکلف به رسیدگی به دعاوی و درخواست‌ها بوده و باید حکم مسأله را با تطبیق موضوعی خود به دست آورند. دشواری این وظیفه بر کسی پوشیده نیست و اختلاف نظر در برداشت از قانون و تطبیق احکام آن بر مصادیق، ممکن است مانع از تحقق برخی از اهداف مقنن شود. گو این‌که این اختلاف برداشت‌ها، پویایی نظام حقوقی را نیز به دنبال دارد. یکی از راه‌هایی که می‌تواند به انسجام و اتحاد رویه‌ها و جلوگیری از تشتت کمک کند، تدوین کتب است که براساس تحولات قانونی و در کنار تدوین و تصویب قانون، به رشته تحریر در می‌آید و ضابط مبهم یا ناگفته قانون را رفع می‌کنند. معاونت حقوقی قوه قضاییه بر این اساس تلاش دارد در کنار تصویب قانون، این مسئولیت را به انجام رساند و تاکنون نیز کتب مختلفی از وی و منتشر نموده است که در همین جا، از زحمات همه مؤلفان، مترجمان و سروران ذیربط تقدیر می‌شود.

۴- چندی است که کتب حقوقی کونا رن، به وفور منتشر می‌شود؛ که این امر، هرچند گسترش دانش حقوقی و تولید علم در این زمینه را به دنبال دارد، اما در عین حال می‌تواند محقق و خواننده را دچار ابهام نماید، زیرا انتخاب کتابی مناسب که در عین دارا بودن یافته‌های نظری و تحلیل‌های دقیق، حاوی تجارب، رویه‌های قضایی و موضوعات کاربردی باشد و کاربران قانون را به اعمال درست آن هدایت کند، برای مخاطب دشوارتر می‌شود و در این وضعیت، مراجع رسمی از جمله قوه قضاییه، مسئولیت بیشتری دارند تا در این راستا مبادرت به با انتشار کتبی نمایند که علاوه بر داشتن ویژگی‌های مذکور، به جهت مشکلات نشر، رویکرد تجاری به کتب حقوقی و عدم رغبت برخی مؤلفان و مترجمان به تألیف و ترجمه آنها، خلاء آنها در جامعه حقوقی و قضایی احساس می‌شود.

۵- آیین دادرسی کیفری ارتباط تنگاتنگ و تفکیک ناپذیری با تشکیلات قضایی دارد؛ زیرا در یک نگاه کلی آیین دادرسی شیوه رسیدگی در تشکیلات قضایی را تبیین می‌نماید. از آنجا که در کشور ما تشکیلات قضایی در طول سالیان گذشته با تغییرات

پی در پی مواجه بوده، و این تغییرات موجب پراکندگی و عدم انسجام در این مقررات شده است، به گونه‌ای که در حال حاضر علاوه بر قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۲۹۰ که در دادگاه‌های نظامی مورد استناد است، قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور کیفری مصوب ۱۳۷۸ که با رویکرد دادگاه عمومی تدوین شده بود، در دادگاه‌های عمومی و انقلاب حاکمیت دارد، که با احیای دادرسی‌ها طبق قانون اصلاح قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب در سال ۱۳۸۱، پاره‌ای از مقررات آن به دادرسی‌ها نیز تسری یافت، چنین وضعیتی موجب نقص و اجمال قوانین آیین دادرسی در محاکم، سلیقه‌ای شدن رسیدگی‌های کیفری و در نتیجه ناکارآمدی این مقررات در مواجهه با پدیده‌های مجرمانه شده بود، لذا یکپارچه‌سازی این مقررات در بند ۷ سیاست‌های کلان قضایی مصوب مقام معظم رهبری به عنوان یکی از راهبردهای کلان قضایی کشور مورد توجه قرار گرفت. به‌علاوه امروزه داده‌های جدید جرم‌شناسی و سیاست جنایی موجب این نیازهای حقوقی جدید در رسیدگی و مقابله با پدیده‌های مجرمانه در دنیا شده که ضرورت مطالعه، بررسی و بومی‌سازی و در نهایت تقنین آنها غیر قابل انکار است. از این رو هم‌زمان با تدوین لایحه جامع آیین دادرسی کیفری که هم‌اکنون مراحل نهایی تصویب خود را در مجلس شورای اسلامی سپری می‌کند، مطالعه تطبیقی در مورد دستوردهای قضایی سایر کشورها انجام شد، که از جمله آنها ترجمه قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۲۰۰۸ فرانسه توسط محقق ارجمند جناب آقای دکتر عباس تدین بود که در سال ۱۳۸۸ چاپ و منتشر و با استقبال جامعه حقوقی مواجه شد. اینک با توجه به تغییرات و اصلاحات انجام شده در قانون مذکور، ترجمه آخرین نسخه آن که در سال ۲۰۱۲ به تصویب قانونگذار فرانسوی رسیده است، جهت استفاده جامعه حقوقدانان منتشر می‌گردد. امید است که این اثر در شان اندیشه‌های حقوقی جامعه ایران مفید و مؤثر باشد.

علی رازینی

معاون حقوقی قوه قضاییه

فهرست مطالب

۱۷.....	مقدمه متون بر چاپ اول
۲۳.....	مقدمه متون بر چاپ دوم
۲۵.....	ماده مقدماتی

بخش مقدماتی: دعوی عمومی و دعوی خصوصی (مدنی) (۱ تا ۱۰)^۱

۳۶.....	کتاب اول: اقامه دعوی عمومی و تحقیقات
۳۶.....	بخش نخست: مقامات مسؤول ترقیب دعوی عمده می و تحقیقات (۱۱ تا ۱-۱۱)
۳۷.....	فصل نخست: پلیس قضایی
۳۷.....	مبحث نخست: مقررات عمومی (۱۲ تا ۳-۵)
۳۸.....	مبحث دوم: افسران پلیس قضایی (۱۶ تا ۱-۹)
۴۱.....	مبحث سوم: مأموران پلیس قضایی (۲۰ تا ۲-۲۱)
۴۴.....	مبحث چهارم: کارمندان و مأموران مسؤول برخی وظایف پلیس قضایی
۴۴.....	گفتار نخست: مهندسين، رؤسای حوزه‌ها و مأموران متخصصان آب و جنگلها و پلیس روستا (۲۲ تا ۲۸)
۴۵.....	گفتار دوم: کارمندان و مأموران ادارات و واحدهای دولتی (۲۸ تا ۱-۲۸)
۴۸.....	گفتار سوم: نگهبانان ویژه سوگندخورده (۲۹)
۴۹.....	فصل نخست مکرر: اختیارات و صلاحیت‌های وزیر دادگستری (۳۰)
۵۰.....	فصل دوم: دادسرا
۵۰.....	مبحث نخست: مقررات عمومی (۳۱ تا ۳۳)
۵۰.....	مبحث دوم: اختیارات و صلاحیت‌های دادستان استان در حوزه دادگاه تجدیدنظر (۳۴ تا ۳۸)
۵۱.....	مبحث سوم: اختیارات و صلاحیت‌های دادستان شهرستان (۳۹ تا ۴۴)
۶۲.....	مبحث چهارم: دادسرای دادگاه پلیس و دادگاه محلی پلیس (۴۵ تا ۴۸)
۶۲.....	مبحث پنجم: دفتر ملی تنظیم و ثبت خودکار پرونده‌های قضایی (۴۸-۱)
۶۴.....	فصل سوم: بازپرس (۴۹ تا ۵۲)

۱. اعداد داخل پرانتز مربوط به شماره مواد است.

بخش دوم: تحقیقات و کنترل هویت

فصل نخست: جنایات و جنحه‌های مشهود (۵۳ تا ۷۴-۲)	۶۶
فصل دوم: تحقیقات ابتدایی (۷۵ تا ۷۸)	۶۶
فصل سوم: کنترل‌ها، بررسی‌ها و شناسایی هویت (۷۸-۱ تا ۷۸-۶)	۸۵

بخش سوم: مراجع تحقیق

فصل نخست: بازپرس، مرجع تحقیق درجه نخست	۹۵
مبحث نخست: مقررات عمومی (۷۹ تا ۸۴)	۹۵
مبحث دوم: دعوای خصوصی و آثار آن (۸۵ تا ۹۱-۱)	۱۰۴
مبحث سوم: رفت و آمدها، بازرسی‌ها، توقیف‌ها و رهگیری ارتباطات از طریق وسایل مخابراتی (ارتباطی)	۱۰۸
گفتار نخست: رفت و آمدها، بازرسی‌ها و توقیف‌ها (۹۲ تا ۹۹)	۱۰۸
گفتار دوم: رهگیری ارتباطات صورت گرفته از طریق وسایل مخابراتی (ارتباطی) (۱۰۰ تا ۱۱۴)	۱۱۴
مبحث چهارم: استماع شهود	۱۱۵
گفتار نخست: مقررات عمومی (۱۰۱ تا ۱۱۳)	۱۱۵
گفتار دوم: شاهد همداه مشار (۱۱۳ تا ۱۱۳-۸)	۱۱۷
مبحث پنجم: بازجویی و مراجعه استماع (۱۱۴ تا ۱۲۱)	۱۱۹
مبحث ششم: دستورها و اجرای آنها (۱۲۱ تا ۱۳۶)	۱۲۶
مبحث هفتم: نظارت قضایی، حضور در محل سکونت با نظارت الکترونیکی و بازداشت موقت (۱۳۷ تا ۱۳۷-۴)	۱۳۳
گفتار نخست: نظارت قضایی (۱۳۸ تا ۱۴۳)	۱۳۵
گفتار دوم: حضور در محل سکونت با نظارت الکترونیکی (۱۴۲-۵ تا ۱۴۲-۱۳)	۱۴۰
گفتار سوم: بازداشت موقت (۱۴۳-۱ تا ۱۴۸-۸)	۱۴۲
گفتار سوم: جبران خسارات ناشی از بازداشت (۱۴۹ تا ۱۵۰)	۱۵۲
مبحث هشتم: نیابت قضایی (۱۵۱ تا ۱۵۵)	۱۵۴
مبحث نهم: کارشناسی (۱۵۶ تا ۱۶۹-۱)	۱۵۷
مبحث دهم: بطلان تحقیقات (۱۷۰ تا ۱۷۴-۱)	۱۶۳
مبحث یازدهم: قرارهای ختم تحقیقات (۱۷۵ تا ۱۸۴)	۱۶۵
مبحث دوازدهم: تجدیدنظرخواهی از قرارهای بازپرس یا قاضی آزادی‌ها و بازداشت (۱۸۵ تا ۱۸۷-۳)	۱۷۳
مبحث سیزدهم: تکرار تحقیقات براساس ادله جدید (۱۸۸ تا ۱۹۰)	۱۷۷
فصل دوم: شعبه تحقیق، مرجع تحقیق درجه دوم	۱۷۸
مبحث نخست: مقررات عمومی (۱۹۱ تا ۲۱۸)	۱۷۸
مبحث دوم: اختیارات خاص رئیس شعبه تحقیق (۲۱۹ تا ۲۲۳)	۱۸۷
مبحث سوم: نظارت بر فعالیت افسران و مأموران پلیس قضایی (۲۲۴ تا ۲۳۰)	۱۹۰

بخش چهارم: مقررات عمومی

فصل واحد: رمزگشایی داده‌های رم‌دار ضروری برای کشف واقعیت (۱-۲۳۰ تا ۵-۲۳۰)..... ۱۹۲

کتاب دوم: مراجع دادرسی (قضاوت)..... ۱۹۵

بخش نخست: دادگاه جنایی..... ۱۹۵

فصل نخست: صلاحیت دادگاه جنایی (۲۳۱)..... ۱۹۵

فصل دوم: برگزاری جلسات دادگاه جنایی (۲۳۲ تا ۲۳۹)..... ۱۹۵

فصل سوم: ترکیب دادگاه جنایی (۲۴۰ تا ۲۴۲)..... ۱۹۶

مبحث نخست: دادگاه (۲۴۳)..... ۱۹۶

گفتار نخست: رئیس دادگاه (۲۴۴ تا ۲۴۷)..... ۱۹۶

گفتار دوم: مستشار (مواد ۲۴۸ تا ۲۵۳)..... ۱۹۷

مبحث دوم: هیأت منصفه (۲۵۴)..... ۱۹۷

گفتار نخست: مزایای لازم برای انجام وظایف هیأت منصفه (۲۲۵ تا ۲۵۸)..... ۱۹۷

گفتار دوم: تشریفات هیأت منصفه (۲۵۹ تا ۲۶۷)..... ۱۹۹

فصل چهارم: آیین دادرسی قضایی در جلسات دادگاه جنایی..... ۲۰۳

مبحث نخست: اعمال اعلام و احضاری (۲۶۹ تا ۲۸۲)..... ۲۰۳

مبحث دوم: اعمال اختیاری (اختصاصی) (۲۸۳ تا ۲۸۷)..... ۲۰۵

فصل پنجم: برگزاری جلسات دادگاه..... ۲۰۶

مبحث نخست: تجدیدنظر در فهرست هیأت منصفه (۲۸۸ تا ۲۹۲)..... ۲۰۶

مبحث دوم: تشریفات هیأت منصفه در دادگاه (۲۹۳ تا ۳۰۵)..... ۲۰۸

فصل ششم: مذاکرات..... ۲۱۰

مبحث نخست: مقررات عمومی (۳۰۶ تا ۳۱۶)..... ۲۱۰

مبحث دوم: احضار متهم (۳۱۷ تا ۳۲۲)..... ۲۱۳

مبحث سوم: تحصیل و بررسی ادله (۳۲۳ تا ۳۴۶)..... ۲۱۴

مبحث چهارم: ختم مذاکرات و قرائت سؤالات (۳۴۷ تا ۳۵۴)..... ۲۱۸

فصل هفتم: دادرسی..... ۲۲۱

مبحث نخست: مشاوره در دادگاه جنایی (۳۵۵ تا ۳۶۵)..... ۲۲۱

مبحث دوم: تصمیم در مورد دعوای عمومی (۳۶۶ تا ۳۷۰)..... ۲۲۳

مبحث سوم: تصمیم در مورد دعوای خصوصی (۳۷۱ تا ۳۷۵-۲)..... ۲۲۴

مبحث چهارم: رأی و صورت مجلس (۳۷۶ تا ۳۷۹)..... ۲۲۵

فصل هشتم: غیبت در موضوعات جنایی (۳۷۹-۲ تا ۳۷۹-۶)..... ۲۲۶

فصل نهم: دادرسی..... ۲۲۷

مبحث چهارم: رأی و صورت مجلس (۳۸۰)..... ۲۲۷

فصل هشتم: تجدیدنظرخواهی از تصمیمات صادره از دادگاه جنایی در مرحله نخست..... ۲۲۷

مبحث نخست: مقررات عمومی (۳۸۰-۱ تا ۳۸۰-۸)..... ۲۲۷

مبحث دوم: مدتها و شیوه‌های تجدیدنظر (۳۸۰-۹ تا ۳۸۰-۱۳)..... ۲۲۹

۲۳۱	مبحث سوم: تعیین دادگاه جنایی حاکم در مرحله تجدیدنظر (۳۸۰-۱۴ تا ۳۸۰-۱۵).....
۲۳۲	بخش دوم: دادرسی در جرایم جنجه‌ای.....
۲۳۲	فصل نخست: دادگاه جنجه‌ای.....
۲۳۲	مبحث نخست: صلاحیت دادگاه جنجه‌ای.....
۲۳۲	گفتار نخست: مقررات عمومی (۳۸۱ تا ۳۸۸-۳).....
۲۳۵	گفتار دوم: حضور ارادی و احضار (۳۸۹ تا ۳۹۲-۱).....
۲۳۶	گفتار سوم: دعوت با صورت مجلس و حضور فوری (۳۹۳ تا ۳۹۷-۶).....
۲۴۱	مبحث دوم: ترکیب دادگاه و اداره جلسات (۳۹۸ تا ۳۹۹).....
۲۴۴	مبحث سوم: علنی بودن و نظم جلسه (۴۰۰ تا ۴۰۵).....
۲۴۵	مبحث چهارم: مذاکرات.....
۲۴۵	گفتار نخست: حضور متهم (۴۰۶ تا ۴۱۷).....
۲۴۸	گفتار دوم: اقامه دعوی خصوصی و آثار آن (۴۱۸ تا ۴۲۶).....
۲۵۰	گفتار سوم: مدیریت ادله (۴۲۷ تا ۴۵۷).....
۲۵۵	گفتار چهارم: مذاکره طرفین دعوا (۴۵۸ تا ۴۶۱).....
۲۵۶	مبحث پنجم: دادرسی (۴۶۲ تا ۴۸۶).....
۲۶۳	مبحث ششم: رسیدگی جنایی و استماع و استماع و خواهی.....
۲۶۳	گفتار نخست: غیبت (۴۸۷ تا ۴۸۸).....
۲۶۳	گفتار دوم: خواهی (۴۸۹ تا ۴۹۱).....
۲۶۴	گفتار سوم: غیبت مجدد (۴۹۲ تا ۴۹۴).....
۲۶۵	مبحث هفتم: شیوه رسیدگی اختصاری (۴۹۵-۱ تا ۴۹۵-۶).....
۲۶۸	مبحث هشتم: حضور برای تفهیم اولیه و حکومت (۴۹۵-۷ تا ۴۹۵-۱۶).....
۲۷۲	فصل دوم: دادگاه تجدیدنظر در موضوعات جنجه‌ای.....
۲۷۲	مبحث نخست: اجرای حق تجدیدنظرخواهی (۴۹۶ تا ۵۰۶).....
۲۷۷	مبحث دوم: ترکیب شعبه تجدیدنظرهای جنجه‌ای (۵۰۷ تا ۵۱۱).....
۲۷۷	مبحث سوم: شیوه رسیدگی شعبه تجدیدنظرهای جنجه‌ای (۵۱۲ تا ۵۲۰-۱).....
۲۸۰	بخش سوم: دادرسی در جرایم خلافی.....
۲۸۰	فصل نخست: صلاحیت دادگاه پلیس و دادگاه محلی پلیس (۵۲۱ تا ۵۲۲).....
۲۸۱	فصل دوم: شیوه رسیدگی اختصاری (۵۲۳ تا ۵۲۸-۲).....
۲۸۳	فصل دوم مکرر: آیین دادرسی در جزای نقدی.....
۲۸۳	مبحث نخست: مقررات قابل اجرا برای برخی خلافها (۵۲۹-۲ تا ۵۲۹-۵).....
۲۸۳	مبحث دوم: مقررات قابل اجرا در برخی جرایم برای پلیس واحدهای عمومی حمل و نقل زمینی (۵۲۹-۳ تا ۵۲۹-۵).....
۲۸۵	مبحث دوم مکرر: مقررات قابل اجرا برای برخی جرایم مربوط به قانون راه (۵۲۹-۶ تا ۵۲۹-۱۱).....
۲۸۶	مبحث سوم: مقررات مشترک (۵۳۰ تا ۵۳۰-۳).....
۲۸۸	فصل سوم: رسیدگی در دادگاه پلیس و دادگاه محلی پلیس (۵۳۱ تا ۵۳۳).....

فصل چهارم: تحقیق نهایی در دادگاه پلیس و دادگاه محلی پلیس (۵۳۴ تا ۵۴۳).....	۲۸۹
فصل پنجم: رأی غیابی و واخواهی (۵۴۴ تا ۵۴۵).....	۲۹۰
فصل ششم: تجدیدنظرخواهی از آراء دادگاه پلیس (۵۴۶ تا ۵۴۹).....	۲۹۱
بخش چهارم: احضارها و ابلاغها (۵۵۰ تا ۵۶۶).....	۲۹۲
کتاب سوم: طرق فوق العاده تجدیدنظرخواهی.....	۲۹۹
بخش نخست: فرجام خواهی.....	۲۹۹
فصل نخست: تصمیمات قابل اعتراض و شرایط فرجام خواهی (۵۶۷ تا ۵۷۵).....	۲۹۹
فصل دوم: شیوه های فرجام خواهی (۵۷۶ تا ۵۹۰).....	۳۰۵
فصل سوم: انعام برای نقض (۵۹۱ تا ۶۰۰).....	۳۰۷
فصل چهارم: تسرع رسیدگی به اعتراض ها و جلسات دادگاه (۶۰۱ تا ۶۰۴).....	۳۰۸
فصل پنجم: آراء صادر شده از دیوان عالی کشور (۶۰۵ تا ۶۱۹).....	۳۰۹
فصل ششم: فرجام خاصی به نفع قانون (۶۲۰ تا ۶۲۱).....	۳۱۲
بخش دوم: درخواست ها: اعاده دادرسی (۶۲۲ تا ۶۲۶).....	۳۱۳
بخش سوم: بررسی مجدد: مجیم کیفری براساس رأی صادره از دیوان اروپایی حقوق بشر (۶۲۶-۱ تا ۶۲۶-۷).....	۳۱۷
کتاب چهارم: برخی شیوه های دادرسی خام.....	۳۱۹
بخش نخست: همکاری با دیوان کیفری بین المللی.....	۳۱۹
فصل نخست: همکاری قضایی.....	۳۱۹
مبحث نخست: همیاری قضایی (۶۲۷-۳ تا ۶۲۷-۶).....	۳۱۹
مبحث دوم: بازداشت و تسلیم (۶۲۷-۴ تا ۶۱۷-۱۵).....	۳۲۰
فصل دوم: اجرای مجازات ها و تدابیر ترمیمی صادره از دیوان کیفری بین المللی.....	۳۲۴
مبحث نخست: اجرای مجازات های مالی و مصادره اموال و تدابیر ترمیمی مناسب برای بزه دیده (۶۲۷-۱۶ تا ۶۲۷-۱۷).....	۳۲۴
مبحث دوم: اجرای مجازات های حبس (۶۲۷-۱۸ تا ۶۲۷-۲۰).....	۳۲۵
بخش نخست مکرر: امتناع از حضور در دادگاه (۶۲۷-۲۱ تا ۶۴۱).....	۳۲۶
بخش نخست مکرر: مساله تفوق قانون اساسی (۶۳۰).....	۳۲۶
بخش دوم: جعل (۶۴۲ تا ۶۴۷-۴).....	۳۲۹
بخش سوم: شیوه رسیدگی در صورت مفقود شدن اسناد دادرسی (۶۴۸ تا ۶۵۱).....	۳۳۱
بخش چهارم: شیوه استماع شهادت اعضاء دولت و نمایندگان دول خارجی (۶۵۲ تا ۶۵۶).....	۳۳۲
بخش پنجم: حل و فصل اختلاف قضات (۶۵۷ تا ۶۶۱).....	۳۳۳
بخش ششم: احاله یک دادگاه به دادگاه دیگر (۶۶۲ تا ۶۶۷-۱).....	۳۳۴
بخش هفتم: رد صلاحیت (۶۶۸ تا ۶۷۴-۲).....	۳۳۶
بخش هشتم: انشاء رأی در مورد جرایم ارتكابی در جلسه دادگاه ها (۶۷۵ تا ۶۸۸).....	۳۳۹
بخش نهم: جرایم ارتكابی خارج از سرزمین فرانسه.....	۳۴۰
فصل نخست: صلاحیت دادگاه های فرانسه (۶۸۹ تا ۶۸۹-۱۰).....	۳۴۰

فصل دوم: اجرای تعقیبات و دادگاه صالح از لحاظ صلاحیت محلی (۶۹۲ تا ۶۹۳).....	۳۴۴
بخش دهم: همکاری قضایی بین المللی.....	۳۴۵
فصل نخست: مقررات عمومی.....	۳۴۵
مبحث نخست: ارسال و اجرای درخواست‌های همکاری (۶۹۴ تا ۶۹۴-۴).....	۳۴۵
مبحث دوم: مقررات قابل اجرا برای انواع خاصی از درخواست همکاری (۶۹۴-۵ تا ۶۹۴-۹).....	۳۴۷
فصل دوم: مقررات خاص برای همکاری بین فرانسه و دیگر کشورهای عضو اتحاد اروپا (۶۹۵).....	۳۴۸
مبحث نخست: ارسال و اجرای درخواست‌های همکاری (۶۹۵-۱).....	۳۴۸
مبحث دوم: گروه‌های مشترک تحقیق (۶۹۵-۲ تا ۶۹۵-۳).....	۳۴۸
مبحث سوم: واحد دادگستری اروپایی (۶۹۵-۴ تا ۶۹۵-۷).....	۳۴۹
مبحث چهارم: نماینده ملی واحد دادگستری اروپایی (۶۹۵-۸ تا ۶۹۵-۹).....	۳۵۰
مبحث پنجم: انتشار و اجرای تصمیمات توقیف اشیاء یا ادله در اجرای تصمیم شورای اتحادیه اروپا (۲۰۰۳).....	۳۵۱
گفتار اول: مقررات عمومی (۶۹۵-۹-۱ تا ۶۹۵-۹-۶).....	۳۵۱
گفتار دوم: مقررات مربوط به تصمیمات توقیف اشیاء یا ادله توسط مقامات قضایی فرانسه (۶۹۵-۹-۷ تا ۶۹۵-۹-۱۰).....	۳۵۳
گفتار سوم: مقررات مربوط به تصمیمات توقیف اشیاء یا ادله توسط مقامات خارجی (۶۹۵-۹-۱۰ تا ۶۹۵-۹-۳۰).....	۳۵۴
فصل سوم: مقررات خاص برای همکاری بین فرانسه و برخی دولتها (۶۹۵-۱۰).....	۳۵۹
فصل چهارم: قرار بازداشت اروپایی و شرایط تسلیم بین دولتهای عضو ناشی از تصمیم ۱۳ ژوئیه ۲۰۰۲ شورای اتحادیه اروپا.....	۳۵۹
مبحث نخست: مقررات عمومی (۶۹۵-۱۱ تا ۶۹۵-۱۵).....	۳۵۹
مبحث دوم: مقررات مربوط به صدور دستور بازداشت اروپایی توسط دادگاه‌های فرانسه.....	۳۶۱
گفتار نخست: شرایط صدور دستور بازداشت اروپایی (۶۹۵-۱۶ تا ۶۹۵-۱۷).....	۳۶۱
گفتار دوم: آثار دستور بازداشت اروپایی (۶۹۵-۱۸ تا ۶۹۵-۲۱).....	۳۶۱
مبحث سوم: مقررات مربوط به اجرای دستور بازداشت اروپایی صادر شده توسط دادگاه‌های خارجی.....	۳۶۳
گفتار نخست: شرایط اجرا (۶۹۵-۲۲ تا ۶۹۵-۲۵).....	۳۶۳
گفتار دوم: شیوه‌های اجرا (۶۹۵-۲۶ تا ۶۹۵-۲۸).....	۳۶۶
گفتار سوم: حضور در شعبه تحقیق (۶۹۵-۲۹ تا ۶۹۵-۳۶).....	۳۶۸
گفتار چهارم: تسلیم شخص تحت تعقیب (۶۹۵-۳۷ تا ۶۹۵-۴۰).....	۳۷۱
گفتار پنجم: حالات خاص (۶۹۵-۴۱ تا ۶۹۵-۴۶).....	۳۷۲
مبحث چهارم: حمل و نقل (۶۹۵-۴۷ تا ۶۹۵-۵۱).....	۳۷۵
فصل پنجم: استرداد (۶۹۶).....	۳۷۶
مبحث نخست: شرایط استرداد (۶۹۶-۱ تا ۶۹۶-۷).....	۳۷۶
مبحث دوم: آیین استرداد در مقررات عمومی (۶۹۶-۸ تا ۶۹۶-۲۴).....	۳۷۸
مبحث سوم: آیین اختصاری استرداد بین دولتهای عضو اتحادیه اروپا (۶۹۶-۲۵ تا ۶۹۶-۳۳).....	۳۸۴

۳۸۷.....	مبحث چهارم: آثار استرداد (۶۹۶-۳۴ تا ۶۹۶-۴۱)
۳۸۹.....	مبحث پنجم: مقررات مختلف (۶۹۶-۴۲ تا ۶۹۶-۴۷)
بخش یازدهم: جنایات و جنحه‌ها در موضوعات نظامی و جنایات و جنحه‌ها علیه منافع اساسی ملت.....	۳۹۲.....
۳۹۲.....	فصل نخست: تعقیب، تحقیق، رسیدگی در جنایات و جنحه‌های نظامی در زمان صلح.....
۳۹۲.....	مبحث نخست: صلاحیت (۶۹۷-۳ تا ۶۹۷-۶)
۳۹۳.....	مبحث دوم: آیین دادرسی (۶۹۸-۱ تا ۶۹۸-۹)
۶۹۹.....	فصل دوم: مراجع صالح در زمان جنگ، بسیج مردم، حکومت نظامی یا وضعیت فوق‌العاده (۶۹۹-۱ تا ۶۹۹-۷)
۳۹۵.....	فصل سوم: جنایات و جنحه‌ها علیه منافع اساسی ملت (۷۰۱-۱ تا ۷۰۲-۱)
بخش دوازدهم: درخواست تقدیمی برای تعیین ممنوعیت‌ها، محرومیت‌ها، عدم اهلیت‌ها یا تدابیر اعلامی (۷۰۲-۱ تا ۷۰۳-۱).....	۳۹۷.....
بخش سیزدهم: آیین دادرسی قابل اجرا در جرایم اقتصادی و مالی (۷۰۴-۱ تا ۷۰۶-۱).....	۳۹۹.....
بخش سیزدهم مکرر: آیین دادرسی قابل اجرا در جرایم بهداشتی (۷۰۶-۲ تا ۷۰۶-۲-۱).....	۴۰۴.....
بخش چهاردهم: تجدیدنظر در مورد جبران خسارت مفتوح برای برخی از بزه‌دیدگان (۷۰۶-۳ تا ۷۰۶-۱۵).....	۴۰۵.....
بخش چهاردهم مکرر: کمک به رحول خسارات و ضرر و زیان برای بزه‌دیدگان (۷۰۶-۱۵-۱ تا ۷۰۶-۱۵-۲).....	۴۱۰.....
بخش پانزدهم: تعقیب، تحقیق و انشاء رای، دادرسی، احکام، نروریستی (۷۰۶-۱۶).....	۴۱۱.....
مبحث نخست: صلاحیت (۷۰۶-۱۷ تا ۷۰۶-۲۲).....	۴۱۱.....
مبحث دوم: آیین دادرسی (۷۰۶-۲۳ تا ۷۰۶-۲۵).....	۴۱۴.....
بخش شانزدهم: تعقیب، تحقیق و دادرسی در جرایم قاچاق و دادرسی (۷۰۶-۲۶ تا ۷۰۶-۳۳).....	۴۱۶.....
بخش هفدهم: تعقیب، تحقیق و دادرسی در جرایم با موضوع بهر، کشی از انسان، قوادی یا فحشا اطفال (۷۰۶-۳۴ تا ۷۰۶-۴۰).....	۴۱۹.....
بخش هجدهم: تعقیب، تحقیق و دادرسی در جرایم ارتكابی توسط اشخاص حقوقی (۷۰۶-۴۱ تا ۷۰۶-۴۶).....	۴۲۲.....
بخش نوزدهم: تعقیب، تحقیق و دادرسی در جرایم با ماهیت جنسی و ماهیت از اطفال بزه‌دیده (۷۰۶-۴۷).....	۴۲۴.....
فصل نخست: مقررات عمومی (۷۰۶-۴۱-۱ تا ۷۰۶-۵۳).....	۴۲۴.....
فصل دوم: اوراق سجل قضایی ملی خودکار مرتکبین جرایم جنسی (۷۰۶-۵۳-۱ تا ۷۰۶-۵۳-۱۲).....	۴۲۸.....
فصل سوم: بازداشت تامینی و نظارت تامینی (۷۰۶-۵۳-۱۳ تا ۷۰۶-۵۳-۲۲).....	۴۳۳.....
بخش بیستم: اوراق ملی خودکار آثار ژنتیکی (۷۰۶-۵۴ تا ۷۰۶-۵۶-۱).....	۴۳۹.....
بخش بیستم مکرر: فهرست داده‌های شخصی جمع‌آوری شده در چارچوب دادرسی‌های قضایی (۷۰۶-۵۶-۲).....	۴۴۲.....
بخش بیست و یکم: حمایت از شهود (۷۰۶-۵۷ تا ۷۰۶-۶۳).....	۴۴۴.....

بخش بیست و یکم مکرر: حمایت از اشخاص منتفع از معافیت یا تخفیف مجازات به علت جلوگیری از جرم یا توقف آن یا کاهش خسارات ناشی از جرم یا شناسایی مرتکبین یا معاونین جرایم.....	۴۴۶
بخش بیست و دوم: رجوع به نظر دیوان عالی کشور (۷۰۶-۶۴ تا ۷۰۶-۷۰).....	۴۴۷
بخش بیست و سوم: استفاده از دستگاه‌های مخابراتی (ارتباطی) در جریان دادرسی (۷۰۶-۷۱).....	۴۴۸
بخش بیست و چهارم: مقررات مربوط به دادگاه محلی پلیس (۷۰۶-۷۲).....	۴۵۰
بخش بیست و پنجم: آیین دادرسی قابل اجرا برای جرم و بزهکاری سازمان‌یافته (۷۰۶-۷۳ تا ۷۰۶-۷۴).....	۴۵۱
فصل نخست: صلاحیت مراجع قضایی اختصاصی (۷۰۶-۷۵ تا ۷۰۶-۷۹-۱).....	۴۵۲
فصل دوم: آیین دادرسی.....	۴۵۵
مبحث نخست: نظارت (۷۰۶-۸۰).....	۴۵۵
مبحث دوم: عملیات [مخفی] نفوذ [در باند‌های مجرمانه] (۷۰۶-۸۱ تا ۷۰۶-۸۷).....	۴۵۵
مبحث سوم: تحت نظر (۷۰۶-۸۸).....	۴۵۸
مبحث چهارم: بررسی (۷۰۶-۸۹ تا ۷۰۶-۹۴).....	۴۵۹
مبحث پنجم: هکری مکانبات (نامه‌های) ارسال شده از طریق وسایل مخابراتی (ارتباطی) (۷۰۶-۹۵).....	۴۶۲
مبحث ششم: صابردار در خصوص تصاویر از برخی مکان‌ها و وسایل نقلیه (۷۰۶-۹۶ تا ۷۰۶-۱۲).....	۴۶۲
مبحث هفتم: اقدامات تأمینی (۷۰۶-۱۰۲).....	۴۶۴
مبحث هشتم: مقررات عمومی (۷۰۶-۱۰۴ تا ۷۰۶-۱۰۶).....	۴۶۴
بخش بیست و ششم: آیین دادرسی قابل اجرا در صورت آلودگی آب‌های دریایی توسط ضایعات کشتی‌ها (۷۰۶-۱۰۷ تا ۷۰۶-۱۱۱).....	۴۶۶
بخش بیست و هفتم: تعقیب، تحقیق و دادرسی جرم از کتاب توسط اشخاص بزرگسال تحت حمایت (۷۰۶-۱۱۲ تا ۷۰۶-۱۱۸).....	۴۶۹
بخش بیست و هشتم: آیین دادرسی و تصمیم‌های عدم مجرمیت کیفری به علت اختلال روانی.....	۴۷۱
فصل نخست: مقررات قابل اجرا نزد بازپرس و شعبه تحقیق (۷۰۶-۱۱۹ تا ۷۰۶-۱۲۱).....	۴۷۱
فصل دوم: مقررات قابل اجرا در دادگاه جنحه یا دادگاه جنایی.....	۴۷۳
مبحث اول: مقررات قابل اجرا در دادگاه جنایی (۷۰۶-۱۲۹ تا ۷۰۶-۱۳۲).....	۴۷۳
مبحث دوم: مقررات قابل اجرا در دادگاه جنحه (۷۰۶-۱۳۳ تا ۷۰۶-۱۳۴).....	۴۷۴
فصل سوم: تدابیر تأمینی قابل صدور در وضعیت اعلام عدم مسوولیت کیفری به علت اختلال روانی (۷۰۶-۱۳۵ تا ۷۰۶-۱۴۰).....	۴۷۵
کتاب پنجم: آیین دادرسی اجرایی.....	۴۷۷
بخش نخست: اجرای ضمانت اجراهای کیفری.....	۴۷۷
فصل نخست: مقررات عمومی (۷۰۷ تا ۷۱۲).....	۴۷۷
فصل دوم: مراجع اجرای مجازات.....	۴۸۱

۴۸۱	مبحث نخست: ساختار و ترکیب (۷۱۲-۱ تا ۷۱۲-۳)
۴۸۲	مبحث دوم: صلاحیت و آیین دادرسی مراجع درجه نخست (۷۱۲-۴ تا ۷۱۲-۱۰)
۴۸۵	مبحث سوم: آیین دادرسی در حالت تجدیدنظرخواهی (۷۱۲-۱۱ تا ۷۱۲-۱۵)
۴۸۷	مبحث چهارم: مقررات مشترک (۷۱۲-۱۶ تا ۷۱۲-۲۲)
۴۹۳	بخش دوم: بازداشت
۴۹۳	فصل نخست: اجرای بازداشت موقت (۷۱۴ تا ۷۱۶)
۴۹۴	فصل دوم: اجرای مجازات‌های سالب آزادی
۴۹۴	مبحث نخست: مقررات عمومی (۷۱۶-۱ تا ۷۲۰)
۴۹۸	مبحث دوم: تعلیق و تفکیک جرایم سالب آزادی (۷۲۰-۱ تا ۷۲۰-۱۱)
۴۹۹	مبحث سوم: وره تأمینی (۷۲۰-۲ تا ۷۲۰-۵)
۵۰۰	مبحث چهارم: خفیف مجازات‌ها (۷۲۱ تا ۷۲۱-۳)
۵۰۰ تا ۵۰۳	مبحث پنجم: زندان باز، نیمه آزادی، مرخصی‌ها و اجازه خروج تحت الحفظ (۷۲۳ تا ۷۲۳-۶)
۵۰۵	مبحث ششم: استرال تحت نظارت الکترونیکی (۷۲۳-۷ تا ۷۲۳-۱۳)
۵۰۷	مبحث هفتم: آیین دادرسی انتظامی در اصلاح مجازات‌ها (۷۲۳-۱۴)
۵۰۷	گفتار نخست: مقررات قابل اجرای محکومین آزاد (۷۲۳-۱۵ تا ۷۲۳-۱۸)
۵۰۹	گفتار دوم: مقررات قابل اجرای محکومین زندانی (۷۲۳-۱۹ تا ۷۲۳-۲۷)
۵۱۱	مبحث هشتم: شیوه‌های اجرای مجازات، انان‌بون اصلاح مجازات (۷۲۳-۲۸ تا ۷۲۳-۲۹)
۵۱۲	مبحث نهم: مقررات راجع به مراقبت قضات خاص خطرناک محکوم برای جنایت یا جنحه (۷۲۳-۲۹ تا ۷۲۳-۳۹)
۵۱۲ تا ۵۱۵	فصل سوم: مقررات مشترک برای مؤسسات مختلف مربوط به اداره امور زندانها (۷۲۴ تا ۷۲۸)
۵۱۸	فصل چهارم: وجوه مالی زندانیان (۷۲۸-۱)
۵۱۸	فصل پنجم: انتقال اشخاص محکوم (۷۲۸-۲ تا ۷۲۸-۹)
۵۲۰	بخش سوم: آزادی مشروط (۷۲۹ تا ۷۳۳)
۵۲۴	بخش سوم مکرر: خدمات عام‌المنفعه (۷۳۳-۱ تا ۷۳۳-۲)
۵۲۶	بخش چهارم: تعلیق و تعویق
۵۲۶	فصل نخست: تعلیق ساده (۷۳۴-۱ تا ۷۳۷)
۵۲۶	فصل دوم: تعلیق توأم با آزمایش (۷۳۸ تا ۷۴۷)
۵۲۸	فصل سوم: تعلیق توأم با الزام به انجام خدمات عام‌المنفعه (۷۴۷-۱ تا ۷۴۷-۲)
۵۲۹	فصل چهارم: تعویق (۷۴۷-۳ تا ۷۴۷-۸)
۵۳۰	بخش پنجم: شناسایی هویت افراد محکوم (۷۴۸)
۵۳۰	بخش ششم: الزام قضایی (۷۴۹ تا ۷۶۲)
۵۳۳	بخش هفتم: ممنوعیت اقامت (۷۶۲-۱ تا ۷۶۳)
۵۳۴	بخش هفتم مکرر اول: تعقیب اجتماعی - قضایی (۷۶۳-۱ تا ۷۶۳-۹)

بخش هفتم مکرر دوم: استقرار تحت نظارت الکترونیکی متحرک به عنوان تسهیلگر تأمین	۵۳۷
(۷۶۳-۱۴ تا ۷۶۳-۱۰)	
بخش هشتم: سجل قضایی (۷۶۸ تا ۷۸۱)	۵۴۰
بخش نهم: اعاده حیثیت محکومین (۷۸۲ تا ۷۸۴)	۵۵۲
فصل نخست: مقررات قابل اجرا برای اشخاص حقیقی (۷۸۵ تا ۷۹۸)	۵۵۲
فصل دوم: مقررات قابل اجرا برای اشخاص حقوقی (۷۹۸-۱)	۵۵۵
بخش دهم: هزینه‌های دادگستری (۸۰۰ تا ۸۰۰-۲)	۵۵۶
مقررات عمومی (۸۰۱ تا ۸۰۳-۴)	۵۵۶

مقدمه چاپ اول

در پرتو تحولات و دگرگونی‌های جهان امروز، سه موضوع مهم و قابل تأمل بر عملکرد و کارآیی عدالت کیفری سایه افکنده است:

نخست اینکه، با گسترش کثرتی با حجم فزاینده و رو به رشد جرایم به ویژه جرایم سازمان‌یافته (تروریسم، باج‌آه مواد مخدر، سلاح، آثار فرهنگی و...) و بانندی (سرقت، جعل، خشونت و...) در شکل و شبهه‌های متنوعی مواجه گردیده است، به گونه‌ای که دولت‌ها و حکومت‌ها در مواجهه با این جرایم کیان و حیات خود را در خطر و تهدید می‌بینند و از حقوق کیفری «شهروندان» به سمت حقوق کیفری «دشمن‌مدار» گام برمی‌دارند و حتی به برقراری نظم و احیای امنیت در جامعه بیشتر از اجرای عدالت توجه می‌نمایند؛

دوم اینکه، انبساط حقوق کیفری و گسترش و اساءه آن به دنبال جرم‌انگاری‌های مختلف، قلمرو حقوق کیفری را بسیار متنوع و در عین حال، پیچیده نموده است تا آنجا که امروزه می‌توان از «حقوق کیفری موسع» نام برد؛ این نوع حقوق کیفری، حقوق و آزادی‌های شهروندان را محدود نموده و دامنه ارزش‌ها و معیارهای دیکته شده دولت‌ها را توسعه داده است؛

سوم اینکه، «انسان‌گرایی آیین دادرسی کیفری» به دنبال شناخت و احترام به حقوق بشر و شاید حداقل بر مبنای احترام به اعلامیه‌ها و اسناد بین‌المللی، امروزه رنگ و بوی عدالت کیفری را دگرگون نموده است.

دو تحول نخست، هرچند بر تدوین قوانین شکلی در قلمرو حقوق کیفری بی‌تأثیر نبوده و باعث شکل‌گیری «آیین دادرسی کیفری پاره‌پاره» گردیده است، به گونه‌ای که در کنار جرایم نوظهور و پیچیده و سازمان‌یافته امروزی، آیین دادرسی کیفری مختص هر کدام از این جرایم به صورت پراکنده و نامتجانس حتی در خارج از چارچوب قانون آیین دادرسی کیفری شکل گرفته است، اما موج اخیر یعنی انسان‌گرایی در بستر

حقوق کیفری، «آیین دادرسی کرامت‌مدار»^۱ی را پی‌ریزی نموده است که بارقه‌هایی از آن نیز در لایحه جدید آیین دادرسی کیفری ایران به چشم می‌خورد؛ در پرتو این رویکرد تلاش می‌گردد میان دو نگرش «امنیت» و «آزادی» در بستر عدالت کیفری تعادل و توازن برقرار گردد چرا که آیین دادرسی کیفری هنر آشتی میان این دو مهم است.

فرآیند دادرسی کیفری فرانسه به ویژه قانون آیین دادرسی کیفری، نیز دستخوش این نگرش‌ها و دگرگونی‌ها بوده است. به طور کلی، تحولات قانونگذاری در قلمرو آیین دادرسی کیفری فرانسه در قرن بیستم را می‌توان در سه مرحله دنبال کرد:

نخستین مرحله تلاش برای ارتقاء حقوق بشر و حقوق دفاعی متهم و حتی تقویت حقوق بزه‌دیدگان است که در پرتو تصویب قانون ۱۵ ژوئن ۲۰۰۰ درباره تقویت حمایت از اصالت و حقوق بزه‌دیدگان^۲ و اصلاح تکمیل آن در قانون ۴ مارس ۲۰۰۲ دنبال گردید. در این مرحله، حدود سیصد ماده از قانون آیین دادرسی کیفری فرانسه به ویژه مقررات مربوط به تحقیقات مقدماتی، حقوق بزه‌دیدگان، «قاضی آزادی‌ها و بازداشت»^۳ تغییر یافت؛

دوم، مرحله تلاش برای تقویت دادگستری، امنیت داخلی و مبارزه با جرایم سازمان‌یافته است که در سایه تدوین لایحه سوابق کیفری^۴ چون قانون ۹ سپتامبر ۲۰۰۲ درباره هدایت و برنامه‌ریزی برای دادگستری موقوف به قانون «پربن»^۵، قانون ۱۸ مارس ۲۰۰۳ درباره امنیت داخلی^۶، قانون ۹ مارس ۲۰۰۴ درباره تطبیق دادگستری با تحولات بزهکاری^۷ (پربن دو)، قانون ۲۳ ژانویه ۲۰۰۶ راجع به مبارزه علیه تروریسم^۸ و... در قانون آیین دادرسی کیفری فرانسه نمود یافت.

در این مرحله، مبارزه با بزهکاری و جرایم سازمان‌یافته مورد توجه قانونگذار قرار گرفت و آیین دادرسی قابل اجرا در این خصوص به منظور حفظ امنیت و صیانت از حقوق اجتماعی در دل مواد قانونی پیش‌بینی گردید؛

1. La loi n° 2000-516 du 15 Juin 2000 renforçant la protection de la présomption d'innocence et les droits des victimes.

2. La loi n° 2000-1138 du 9 September 2002 d'orientation et de programmation pour la justice, "Loi perben".

3. La loi n° 2000-236 du 18 Mars 2000 pour la sécurité intérieure.

4. La loi n° 2000-204 DC du 9 Mars 2004 portant adaptation de la justice aux évolutions de la criminalité.

5. La loi n° 2006-64 du 23 Janvier 2006 relative à la lutte contre le terrorisme.

سومین مرحله را می‌توان مرحله آشتی میان آزادی و امنیت نامید چراکه قانونگذار فرانسوی با تصویب قانون پنجم مارس ۲۰۰۷ درباره اعتدال در آیین دادرسی کیفری^۱ در مقام اصلاح و بازنگری در مقررات دادرسی کیفری به ویژه تحقیقات مقدماتی، بازداشت موقت و کارشناسی برآمده است.

قانون آیین دادرسی کیفری فرانسه که تحت تأثیر تحولات فوق، بارها اصلاح و تکمیل گردیده از یک بخش مقدماتی و شش کتاب جداگانه تشکیل یافته است. ماده مقدماتی آن که به صورت نمادین قبل از بخش مقدماتی مطرح شده، در سه بند جداگانه از قواعد و اصول بنیادین و مهم یک دادرسی کیفری سخن به میان آورده است و تمام ابواب و فصول قانون را تحت تأثیر خود دارد. در حقیقت این ماده مقدماتی به عنوان عصاره و چکیده دادرسی کیفری قلمداد می‌گردد.

بخش مقدماتی این قانون، موضوع «دعوی عمومی و دعوی خصوصی» را مورد توجه قرار داده و سپس در ترتیب در شش کتاب جداگانه به موضوعات «اقامه دعوی عمومی و تحقیقات»، «مرجع دادرسی»، «طرق فوق‌العاده تجدیدنظر خواهی»، «برخی شیوه‌های دادرسی خاص»، «آیین دادرسی اجرائی» و «مقررات راجع به سرزمین‌های ماوراء بحار و ...» پرداخته است.

توجه به قواعد شکلی مقررات دادرسی داری فرانسه بدون تردید بر تحولات قانون آیین دادرسی کیفری ایران بی‌تأثیر نخواهد بود چراکه از یک طرف، از زمان تدوین قانون اصول محاکمات جزایی (۱۳۳۰ هـ.ق) تا تصویب قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور کیفری (۱۳۷۸ هـ.ش) همواره دستاوردها و نوآوری‌های قانونگذار فرانسوی مورد توجه قانونگذار ایرانی قرار گرفته است. قانونگذار تلاش نموده است این دستاوردها را با مقتضیات و شرایط جامعه ایران متعاقب و رومی نماید و از طرف دیگر، هرچند در قواعد ماهوی کیفری، قانونگذار با تمسک به فقه اسلامی و منابع شرعی که پشتوانه غنی و محکمی محسوب می‌گردد، تلاش نموده است قانون مجازات پویا و کارآمدی را طراحی و ارائه نماید، اما با توجه به اینکه قواعد دادرسی کیفری در نظام حقوق اسلامی کمتر مورد توجه و عنایت فقها و علمای دینی قرار گرفته و به ندرت مجال اجرا و آزمایش یافته است، قانونگذار در کنار اصول دادرسی

اسلامی که به صورت پراکنده در ابواب کتب فقهی ملاحظه می‌گردد^۱، به منظور رفع کمبودهای موجود، به مقررات شکلی دادرسی‌های کیفری فرانسه^۲ توجه خاصی را معطوف نموده است؛ به همین علت، تحول و اصلاح قانون آیین دادرسی کیفری فرانسه به‌عنوان الگو و نمونه قابل توجهی در نزد قانونگذار ایرانی می‌تواند بر مقررات شکلی کیفری ایران تأثیرگذار باشد.^۳

برگردان حاضر که پس از قریب دو سال ترجمه و تطبیق با متن اصلی در اختیار پژوهشگران و اساتید محترم قرار گرفته است، حاصل همفکری و راهنمایی دوستان و اساتید بزرگواری است که همواره در تمامی مراحل علمی و تحقیقی یاری‌گر و مشوق مترجم بوده‌اند و اگر امروزه، این اثر - هرچند خالی از ایراد و اشکال نیست - به منصفه ظهور داشته و قابلیت استفاده یافته است، مدیون تفکر و اندیشه‌های بزرگانی است که در قلمرو حقوق کیفری ایران به ویژه حوزه آیین دادرسی کیفری، عمر خود را مصروف داشته‌اند.

جای شگفتی و تعجب آنست که در پاره‌ای از کتاب‌ها و ترجمه‌ها، آثار بزرگان حقوقی کشور ما که در خموشی را مصروف پرورش شاگردان بسیار و تألیف آثار گران‌سنگ نموده‌اند، به باد انتقاد و تخریب گرفته شده است، که این شیوه انتقاد به دور از انصاف و گاه رنگ خودبینی و تمسک به هیبت از هوا نفس دارد.

امید که نسل جوان امروز ما، با سرمایه قرار دادن بزرگان واقعی حقوق ایران و کسب علم و معرفت از پیشگاه آنان، راه‌موابی را نمایند که آنان را از هوای نفس و خودبینی بازداشته و به سرمنزل مقصود که همانا استقلال ایران بزرگ اسلامی است، رهنمون سازد. در پایان از جناب آقای دکتر علیرضا جلیلی، معاونت حقوقی و توسعه قضایی قوه قضائیه که با اعتماد کامل به نسل جوان امروز کشور و ایجاد فرصت

۱. در کتب فقهی و نوشته‌های فقهای عظام، اصول دادرسی کیفری یکجا و تحت عنوان «الایین» نیامده است بلکه در خلال مقررات باب قضا و حدود و دیات و قصاص و تعزیرات می‌توان برخی قواعد آن را ملاحظه کرد. ر.ک: آخوندی، محمود. (۱۳۸۷). آیین دادرسی کیفری. تهران، انتشارات سمت، جلد اول.

۲. در اصلاح قانون دادرسی نیروهای مسلح ایران، قانونگذار به برگردان فارسی قانون دادرسی نیروهای مسلح فرانسه نیز توجه نموده است. ر.ک: تدین، عباس. (۱۳۹۰) نگاهی به جرایم و مجازات‌های نیروهای مسلح ایران و فرانسه، انتشارات خرسندی، چاپ اول.

۳. تدوین‌کنندگان لایحه جدید آیین دادرسی کیفری ایران، نوآوری‌های شکلی و ماهیتی فراوانی را تحت تأثیر قانون آیین دادرسی کیفری فرانسه اقتباس و پیاده نموده‌اند. ر.ک: تدین، عباس. (۱۳۸۶). نوآوری‌های لایحه آیین دادرسی کیفری، مجله تعالی حقوق، سال دوم، ص ۲۳.

و امکانات لازم برای رشد و بالندگی آنان و بالتبع تقویت و غنای حقوق و دستگاه قضایی ایران تلاش خستگی ناپذیر و پیگیرانه‌ای داشته و امکان چاپ این اثر را فراهم آورده‌اند، صمیمانه تشکر و قدردانی می‌نمایم.

همچنین از آقای دکتر غلام‌حسن کوشکی که در برگردان کتاب اول قانون آیین دادرسی کیفری فرانسه اینجانب را همراهی و هم‌یاری نمودند، سپاسگزاری می‌نمایم.

دکتر عباس تدین^۱

۱ خرداد ۱۳۸۸